

HKZ 412

DENİZ TİCARETİ – SİGORTA HUKUKU

PROF. DR. KEMAL ŞENOCAK

DOÇ. DR. İSMAİL DEMİR

11. HAFTA

SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN UNSURLARI

Sigorta sözleşmesinin unsurları şunlardır:

- a) Sözleşme
- b) Taraflar:
 - Sigortacı
 - Sigorta Ettiren
- c) Sigorta Menfaati
- d) Tehlike/Riziko/Olay,
- e) Prim,
- f) Sigorta Tazminatı/Sigorta Bedeli

Sigortacının anonim şirket veya kooperatif olması gerekmektedir. Sigortacılık kanununun ilgili hükmü şu şekildedir:

Sigortacılık Kanunu m. 3:

"(1) Türkiye’de faaliyet gösterecek sigorta şirketleri ile reasürans şirketlerinin anonim şirket veya kooperatif şeklinde kurulmuş olması şarttır. Sigorta şirketleri ve reasürans şirketleri, sigortacılık işlemleri ve bunlarla doğrudan bağlantısı bulunan işler dışında başka işle iştigal edemez.

(2) Anonim şirket şeklinde kurulacak sigorta şirketleri ve reasürans şirketlerinin;

a) Kurucularının;

1) Müflis veya konkordato ilan etmiş olmaması,

2) Bir sigorta veya reasürans şirketinin kurucusu veya ortağı olmanın gerektirdiği malî güce ve itibara sahip bulunması,

3) Tasfiyeye tâbi tutulan finansal kuruluşlarda ve hakkında 20 nci maddenin ikinci ve üçüncü fıkrası hükümleri uygulanan şirketlerde oy hakkının ya da sermayesinin doğrudan veya dolaylı yüzde on ve daha fazla bir oranda veya bu oranın altında olsa bile denetim ve yönetime etkili olabilecek şekilde denetim ve yönetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren pay sahibi olmaması,

4) Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi süreli hapis veya sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla adli para cezasına mahkûm edilmemiş yahut cezası ne olursa olsun basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, görevi kötüye kullanma gibi yüz kızartıcı suçlar ile kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, suçtan

kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, terörün finansmanı, Devlet sırlarını açığa vurma veya vergi kaçakçılığı suçlarından dolayı hüküm giymemiş olması,

5) Tüzel kişi olması halinde bu tüzel kişinin yönetim ve denetimine sahip kişilerin, malî güç dışında kurucularda aranan diğer şartları taşıması,

b) Hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve halka açık anonim şirketlerde halka açık olan kısım hariç olmak üzere tamamının nama yazılı olması,

c) Bir holding bünyesinde faaliyet gösterecek olması halinde, holding şirketinin finansal durumunun da sigortacılık faaliyetlerini idame ettirmeye yeterli olması,

zorunludur.

(3) Üyeleri dışındaki kişilerle sigorta sözleşmesi yapmayan kooperatif şeklinde kurulan sigorta şirketleri ve reasürans şirketlerinin;

a) Mütüel (karşılıklı) sigortacılık yapması,

b) Ortak sayısının ikiyüzden az olmaması,

c) Yöneticilerine herhangi bir ayrıcalık vermemesi,

zorunludur.

(4) Kooperatiflerin, üyeleri dışındaki kişilerle sigorta sözleşmesi yapabilmesi, bu hususun ana sözleşmelerinde açıkça yer alması şartıyla Müsteşarlığın iznine tâbidir. Kooperatif üyeleri dışındaki kişilerle sigorta sözleşmesi yapılabilmesi için kooperatiflerin sermayelerini, Müsteşarlıkça belirlenecek miktara yükseltmesi zorunludur.

(5) Yabancı sigorta şirketlerinin ve reasürans şirketlerinin Türkiye'de faaliyet göstermesine ilişkin usûl ve esaslar Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir."

Sigorta olayı gerçekleşip gerçekleşmeyeceği bilinmeyen (örneğin kaza), veya gerçekleşeceği kesin olsa dahi gerçekleşme zamanı önceden kesin olmayan (örneğin ölüm) olaylardır. Tehlike ise, sigorta olayının, bir menfaatin zarara uğramasına neden olma potansiyelidir. Sigortacı, sigorta sözleşmesinin taraflarından birisi olup, prim karşılığında rizikoya karşı koruma sağlamayı taahhüt etmektedir. Riziko gerçekleşmedikçe, sigortacının tazmin/bedel ödeme borcu doğmaz.

Menfaatin değeri belirlenirken, zarar sigortalarında objektif bir değer tespiti yapılmalıdır. Ancak meblağ sigortalarında, bu değer takdir edilir. Örneğin kişinin kendi hayatını, takdir ettiği herhangi bir bedel üzerinden sigortalatması mümkündür.

Sigorta menfaatinin para ile ölçülebilen bir menfaat olması gerekmektedir. Menfaat bulunmadığı durumda sözleşme geçerli olmaz; menfaat koşulu ortadan kalktığında ise kendiliğinden sona erer.

"3. Sigorta menfaatinin yokluğu

MADDE 1408- (1) Sigorta sözleşmesinin yapılması anında, sigortalanan menfaat mevcut değilse, sigorta sözleşmesi geçersizdir. Sözleşmenin yapıldığı anda varolan menfaat, sözleşmenin süresi içinde ortadan kalkarsa, sözleşme o anda geçersiz olur."